

Uchwała z dnia 8 marca 2001 r., III CZP 52/00

Przewodniczący Sędzia SN Mirosława Wysocka

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk (sprawozdawca), Sędzia SA Hanna Małaniuk

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa Produkcji Obuwia „C.”, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości w C. o sprzedaż licytacyjną nieruchomości w toku postępowania upadłościowego, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 8 marca 2001 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 19 października 2000 r.

„1. Czy podstawą ustalenia opłaty przez komornika w postępowaniu dotyczącym sprzedaży licytacyjnej nieruchomości na wniosek syndyka w postępowaniu upadłościowym jest art. 49 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882)?;

2. „w przypadku negatywnej odpowiedzi na to pytanie – jaki przepis stanowi podstawę wyliczenia tej opłaty?”

podjął uchwałę:

Za czynność w postaci sprzedaży nieruchomości upadłego komornik pobiera opłatę stałą określoną w § 29 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie taksy za czynności komorników (Dz.U. Nr 62, poz. 264 ze zm.).

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 7 marca 2000 r. komornik rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Oświęcimiu ustalił koszty sprzedaży licytacyjnej nieruchomości należącej do upadłego Przedsiębiorstwa Produkcji Obuwia „C.”, spółki z o.o. w C. Na łączną sumę tych kosztów – 48 488,82 zł – składa się opłata w kwocie 44 709

zł, wyliczona na podstawie art. 49 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm. – dalej "u.k.s.e.").

Syndyk masy upadłości upadłego Przedsiębiorstwa zakwestionował to postanowienie w części dotyczącej opłaty (44 709 zł), zarzucając, że art. 49 u.k.s.e. nie ma w sprawie zastosowania. Właściwym natomiast przepisem – jak twierdził – jest art. 60 u.k.s.e.

Rozpoznając skargę syndyka, Sąd Rejonowy nie podzielił jego zarzutów. Przyjął, że wobec braku przepisów wykonawczych przewidzianych art. 60 u.k.s.e. zasadnie komornik powołał się na przepis art. 49 u.k.s.e. Skoro zatem wymieniona opłata równa się trzydziestokrotnej wysokości prognozowanego wynagrodzenia w sferze budżetowej (1490,30 zł), to mieści się ona w granicach zakreślonych powołanym przepisem art. 49 u.k.s.e., tyle tylko, że jej rozliczenie, podobnie jak i pozostałych składników kosztów, powinno nastąpić z uwzględnieniem art. 1025 § 1 pkt 1 w związku z art. 1035 k.p.c.

W toku rozpoznawania zażalenia syndyka na postanowienie Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy powziął poważną wątpliwość prawną, którą przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm. – dalej "Pr.upadł.") w art. 118 § 1 stanowi, że nieruchomości, statek morski lub statek żeglugi śródlądowej, wpisane do rejestru statków, będą sprzedane przez licytację publiczną według przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji, a z wolnej ręki tylko wówczas, gdy zezwoli na to rada wierzycieli. Takie odesłanie do kodeksu postępowania cywilnego, jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 26 kwietnia 1995 r., III CZP 37/95 (OSNC 1995, nr 9, poz. 119), oznacza, że egzekucyjna sprzedaż nieruchomości odbywa się poza postępowaniem upadłościowym i jest przeprowadzana przez właściwe w myśl przepisów kodeksu postępowania cywilnego organy (sąd egzekucyjny i komornika). Jest to stosowanie odpowiednie, zwłaszcza jeżeli odnieść się do treści art. 120 Pr.upadł., który w § 1 zrównuje w skutkach sprzedaż dokonaną w postępowaniu upadłościowym i w postępowaniu egzekucyjnym, a w § 2 zastrzega, że zaspokojenie osób uprawnionych, w tym wierzycieli, których wierzytelności były

zabezpieczone na rzeczach wchodzących w skład masy upadłości, następuje według przepisów prawa upadłościowego. W zdecydowanej większości wypadków będą mieć jednak zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego i to we wszystkich stadiach sprzedaży licytacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1996 r., II CRN 188/95, OSNC 1996, nr 4, poz. 62 i z dnia 13 marca 1996 r., II CRN 23/96, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 107), z zastrzeżeniem art. 118 § 2 Pr.upadł., wyjąwszy sytuacje, gdy stosowanie tych przepisów może się okazać bezprzedmiotowe, np. w zakresie zajęcia (art. 923 i nast. k.p.c.), zarządu (art. 931 k.p.c.) lub sprzedaży wydzielonej części nieruchomości (art. 946 k.p.c.).

Zważywszy na brzmienie art. 2 ust. 1 u.k.s.e., zlecona komornikowi sprzedaż nieruchomości nie jest, co oczywiste, sprzedażą egzekucyjną. Należy ją zakwalifikować do „innych czynności przekazanych na podstawie odrębnych przepisów”. Za wykonanie tych czynności komornik pobiera opłaty egzekucyjne (art. 43 u.k.s.e.), które dzielą się na stosunkowe – w sprawach o egzekucje świadczeń pieniężnych, i stałe – w sprawach o egzekucję świadczeń niepieniężnych i w innych przypadkach określonych w ustawie. Sprzedaż licytacyjna nieruchomości upadłego, ze względu na jej charakter, nie może być zaliczona do spraw o egzekucję świadczeń pieniężnych. Nie podlega ona zatem opłacie stosunkowej, o której mowa w art. 49 u.k.s.e. Nie mieści się ona także w katalogu czynności egzekucyjnych wymienionych w art. 50-54 u.k.s.e. oraz art. 57-59 u.k.s.e. i jako nieegzekucyjna czynność komornika podlega wobec tego opłacie stałej przewidzianej w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości, wydanym na podstawie w art. 60 u.k.s.e. Nie wchodzi zaś w rachubę zastosowanie w omawianym przypadku art. 56 u.k.s.e., skoro dotyczy on ewidentnie innych czynności egzekucyjnych. Stanowisko przeciwne oznaczałoby w istocie bezprzedmiotowość regulacji, o której mowa w art. 60 u.k.s.e.

W tych warunkach rozwiązania omawianego zagadnienia należy poszukiwać z uwzględnieniem stanu prawnego sprzed daty wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, w szczególności traktujących o taksie. Stosownie do § 29 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie taksy za czynności komorników (Dz.U. Nr 62, poz. 264 ze zm.), za dokonanie czynności nie objętych wskazanymi w rozporządzeniu (§ 16-28) opłata stała określona została stawką 5 % przeciętnego wynagrodzenia (obecnie bazowego) za każdą rozpoczętą godzinę. Redakcja tego

przepisu, wolna od nadania czynności komornika cechy „egzekucyjnej”, wyraża stanowisko, które może być rozumiane tylko jako zbieżne z celem, któremu ma służyć rozporządzenie postulowane w art. 60 u.k.s.e. Przepis ten, w odróżnieniu od art. 56 u.k.s.e., określa zatem wysokość opłaty stałej dla przypadków czynności komornika nie będących czynnościami egzekucyjnymi. Jego aktualność natomiast nie może budzić wątpliwości. Rozporządzenie w sprawie taksy za czynności komorników bowiem, wydane z upoważnienia ustawowego (art. 772 k.p.c.), nie zostało dotychczas uchylone, a ustawa o komornikach sądowych i egzekucji nie zawiera uregulowań intertemporalnych. Należy zatem przyjąć, że w aktualnym stanie prawnym za czynność w postaci sprzedaży nieruchomości upadłego komornik pobiera opłatę stałą, określoną w § 29 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie taksy za czynności komorników.

Z tych względów, na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. należało orzec, jak na wstępie.